

A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSÉGNEK
ALGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BET BÖL Szombaton 17. Májusban. 1788.

Hadi - Történetek.

Tsarnovitzból Máj. 3-dikán szóról szóra. — „Májusnak 1-ső napján reggeli 10-óra tályban, a' maga egész Udvarától, egy Moldovai Olasz és Francia nyelvet értő Kapitánytól és edgy Svádrón Tsaszari Húszároktól kísértetvén Lemberg-felé útnak indul a' Moldovai Vajda Ipsylandi Sándor Ur, edgy mind természetek, mind életének közep idejében lévő verhenyös szakállú és kegy-s tekintetű Férfi. Szálláson vala 4 ed napig Gróf Logothetinél, kinek elmenetelekor háladatossága jeléül 2 igen szép Tö-

rök-ménlovakat ajándékoza. Hertzeg Kóburgal minden-napi beszélgetése között meg-kérdeék, hogy vallyon mit tartana a' Porta a' mi fegyveres Népünk-felől? melyre ezt felelé a' Vajda: „Hatalmos Hertzeg, engedelem mellett monván, a Lovaságot hozzá-hasonlíthatatlannak tartja; de a gyalog Sergekről semmit sem tart; én pedig részemről azt mondom, hogy még a' Porta a' Császári Gyalog-sereg' vitézségét nem esmeri, következendő-képpen ezen vélekedése is fundamentum nélkül való.“ — „Gen. Feldmarsal-lájdinánt Splényi Ur még Apr. 28-dikán ide érkezvén, el-rendelék a' Fő-Vezérek, hogy Májusnak 3-dikán az ellenség földén Táborba szállanának, és midőn már mindenek készen-is volnának a' ki-szállásra, Máj. 1-ső napján hajnalba el-indula Gen. Szaur és Gen. Splényi, a' mezei szállás helynek meg-kémlelésére, a' honnan dél-utáni 4-órákor meg-érkezvén, azonnal hadi-tanátsot ülének, az hólott G. Szaur így szóla a' Hertzeghez: Az ellenséggel való szembe állás és a' mezei Táborba való szállás ugyan meg-eshetnék; de a' helynek állása meg-tiltja, hogy a' hátunk megget hagyott földet kemény óltalom nélkül itt hadjók; a' többi Vezérek-is ezen értelemben esvén, mindenek a' magok előbbeni állapotjokban maradoi parantsoltatának.“ — „A' múlt éjtszaka hozaték ide edgy Khótzimból Konstantzinápolyba szándékozó Kurir rabságra; ki-is a' Hotimi Basától edgy keserves panaszolkodó szókkal írt Levelet vízen való a' Szúltánhoz, melyben az iratik, hogyha 10 napok alatt a' segittsége nem érkezik, lehetetlenség, hogy a' Német Császár hatalmába ne-essenek. Ezen alkalmatossággal fogaték-el egy Spion-is, ki a

in- gy 16. o- a- i- t-
 mi katonáinkal azt akarja vala el-hitetni, hogy ezen Kurir nem azon az úton fogna jöni, mellyen várati-
 tiv vala. Ezt a' mi Húszáraink minden irgalom nélkül öszve-vagdalák. „ — „ A' Gallitziai keru-
 letből 164 ezer szekér széna és száma vala már ú-
 rban a' Muszkák számára, kiknek *Ruck mars* pa-
 rantsoltaték, és vizfsza-térének. Az-is bizonyos,
 hogy Gen. *Szültikov* 2 napi járó földel vizfszabb-
 búzta Táborát; mellyet a' mi börtseink sem tudják
 mire magyarázni. „ — „ Májusnak 2-dikán dél-
 utáni 4 óra tályban érkezék-bé Tsernovitzba a' Tö-
 rökökön gyözedelmeskedett 4 Kompánia az I-s-
 Gárnizon Regimentből; kik gyözedelmi musika szöő-
 nál a' Töröktől nyert, fele zöld, fele veres tafota-
 Zászlójokat bé-késérék a' több hadi-ragadományok
Depositoriumába. Ezen a' Zászlón vala edgy vér-
 ben mártott kéznek nyoma test-szin-börrel bé-borít-
 vs, és imitt amott látszottanak rajta a' Bárány vére-
 nek tsepjei, mellyet az áldozó Török Pap reá fets-
 kendezett vala akkor, midőn a' viadalra szándéko-
 zó Népet *Chotimból* ki bortsátotta. Minek-utánna e-
 zen gyözedelmes népség a' *Parádé-piatzon* a' Her-
 tzeg *Kóburg* szállása előtt meg-állott vólna, az em-
 litett Hertzeg rendre nézé minnyájokat, és végre
 az Oberstlájdinánt által így szólitá-meg őket: „ Vité-
 zek!! Ó Hertzegsége köszöni általam F. Tsászáro-
 tokhoz és édes Hazátothoz mutatott vitézségteket,
 és az hadban való áthatatóságtokat; 's kér egyszer-
 smind, hogy nyert dítséreteteket, hasonló tseleked-
 tekkal nével ez-után-is meg-ne szünnyetek. Imé
 hozzátok való szeretets' jeléül 80 aranyokkal ked-
 veskedik ti-néktek; kevés ajándékánál hozzátok va-
 ló nagyobb szívvelséget vegyétek jó-szível. „ — Az

író ezt veti utánna: Kedves Barátom! az öröm n
att ekkor minden ember könyveze, 's én-is. „
A' Bukovinából éppen ebben az órában érkezett m
Levelek azt erősítik, hogy Ipsylándit Lembergbi
egyenefen Bétsbe hozzák.

(**) Hertzeg Kóburgnak az Udvari Fő hadi
tanáshoz Apr. 30-dikán küldött jelentése szerént
a' kőtzimi környékben lévő Törökök, Apr. 24-ik
kén, a' Rohatim és Bojana-Lofa mellett, a' Buko
vinai erdő szelyben álló őrizetünkre két erős k
ütölkét tettek. Az említett napon 1500 lov
gokból és gyalogokból álló Törökök, a' Generál
májer Smertzingtől, a' Török Rája nevű helység el
lenébe állított Kévenhilleri Seregbéli szélső vigyá
zatra, melly egy ágyúval meg-erősített gyalogság
ból áll vala, Bojana Lofához közel rá ütöttek:
éppen azon órában érkezett-meg Kapitány Báró Rim
majer, 12 Barkó Húzárral, Hádnagy Mészáros
fal, és egy Kápiárral a' gyalog őrizetnek segítsé
gére; a' ki szüntelen való tüzelés által ugy tartoz
tatta a' hegy oldalon fel-mászáló törökséget, hogy
a' gyalogságnak ideje legyen, magát lassanként a
nagyobb őriző Sereg felé visszra húzni. Itt Kapi
tány Rimmajernek a' lova még 6 lovakkal együtt
meg-sebesítettett, edgy Húzárr pedig el-esett. Az
ellenség tehát mind addig nyomult közelebb, míg
a' Kévenhilleri Sereget minden felől körül vette, de
itten Klein és Borvitz Kapiányok már ugy el-ké
szítették vala katonáikat a' viadalra, hogy azok 3
és fél óráig a' Törököknek szüntelen való tüzelés
által vívésul ellent állván, magokat álló helyekből
ki-mozdítani nem engedték, hanem az ellenségnek
kellett magát a' tüzelésnek keménysége miatt vissz
fza

sza húzni. Itten részünkről 16 gyalog, 1 Húzfár, 1 stuttzos és egy ágyus legény estenek-el: sebet kaptanak pedig 72-ten, kik közü számláltatik Kapitány *Borvitz* egy stuttzos és 6 ágyufok. A' Törökök közül a' tsata helyián tsak 8-an találtak halva, de lehetett látni a' viadalnak idején, hogy ők sebeseiket és halottjaikat szüntelen rakják szekerekre, és lehetett látni az ő fok ki-folyt véreket-is. Ezen egész tsatában minden Tisztek és közemberek ditséretet kaptanak *Hertzeg Kóburgtól*, nevezetesen pedig Kapitány *Báró Rinmájer*, a' ki 12 Húzfárjával 30 *Kévenhüller* gyalogokat az ellenség' körmei közü félelmet nem tudó vitézséggel szabadtott-meg. — Ugyan azon napon u. m. Apr. 24-dikén, azon 4 Kompánia első Gárnizon gyalogság közü, mellyek Generál-májor *Jordis* keze alatt Rohátinnál állottanak; egy Kompánia ki-küldetett vala szélső vigyázatra Kapitány *Donovánnal* edgyütt az ugy nevezett Rohátin-sántzhoz, a' kire reggeli 8 óraker 4-ezer főből, többnyire Jantsárok-ból és némely lovasokból álló ellenség rá-ütött: az említett Kapitány magánál lévő két ágyukkal, és apróbb tüzekkel igen keményen fogadta az ellenséget, és magát mind addig óltalmazta, míg a' más 3 Kompániával hátrább lévő Májor *Plánk* a' tüzelést meg hallván, Kapitány *Pottiért* egy Kompániával sietve segítségre küldötte, maga-is pedig a' még hátra lévő 2 Kompániával közelebb nyomúlt. Már 10 óraker az ellenségnek-is egész ereje a' Rohátinai Sántzal által ellenben lévő domb tetején vala, a' honnan szokott sebességgel a' Török lovasok a' miénkire rohantanak, de Májor *Plánk* minden magával lévő ágyukat olly alkalmas helyekre szegezte-

tett

tett vala ki, hogy az ellenség más-fél órai tüzelést ki állván, kételenítettett minden rend-nélkül nyakra före vizsgálta tért. Ezen tsatában részünkről el-esett Kapitány *Pottier*, 5 káplárok, és 30 köz-emberek: sebet kaptak pedig 8 káplárok és 43 köz-emberek. Törökök 93 an maradtak halva a' tsata helyén, sok szép fegyverekkel és kontyokkal, mellyekből azt lehetett itélni, hogy közüllök sok nevezetes Tisztek estenek-el, kiket ők szokások szerént szekereitlen elvittének. Ezen két tsatában a' mint Hertzeg *Köburg Kotzimba* meg-tudakoztatta, a' Törökök közül 2 ezere vesztének-el. Közönségesen meg-dítséte Hertzeg *Köburg* ezen 4 Kompániát-is, nevezetesen pedig egy *Gréger János* nevű köz-katonát, a' ki látván, hogy a' Törökök igen közel jönnek a' hadi-rend homloka eleibe, és hogy egy Török ott hordozna egy Zászlót, mellyen Mahumednek fekete keze vala tziemerül le-festve; tehát ezen *Gréger János* a' rend közül ki-menvén egyedül, azon Zászló hordozó Törököt mindeneik szeme láttára meg-díte, a' Zászlót el-hozta, és azzal edgyütt ismét a' rendbe a' maga helyére bé-állott. Ezen 4 Kompániáknak a' Hertzeg meg-cugedte, hogy a' Törököktől el-vett Zászlókat, vitézségeknék emlékezetére magokkal hordozhafsák. — A' Grádiakai Törökök még most-is földozzák a' le-lövöldözött kö-falakat, de a' miénk sem szünek-meg azokat újra meg-tsonkítani; közelebbről ezen h. 3-dikán a' Várban lévő Török Templom egészfizlen le lödöztetett; ehez földozhatnak a' mig fel-épül! — A' Hertzeg *Liktenstáin* keze alatt lévő Sergek, ezen h. 3-dikán költ jelentés szerént, az ellenség mozgásának minden este tere készen állanak: de a' Törökök sem mulatják-el, a

kivált

hívált Dubitzza környékén számoson gyülekezni, és az alkalmatosságokra fűlelni. A' *Kinszki* Seregbéli Obester Báró *Rubenhofennek* Dubitzánál véghez vitt vitézséget, a' Fő Uralkodó ő Felsége Generál-májori rangal jutalmaztatta-meg. — Az *Erdödi* Hufzárok Obestere *Fábri* még mind Jaszsziban vagyon; és minthogy ottan *Ipsyládinak* el-fogatásától fogva, a' Törvényes dolgokat a' Divánhoz tartozó Bojérok igazgatták, tehát Hertzeg *Köburg*, az ez előtt Bukuresten Ts. K. Agensi hivatalt vívelt Báró *Metzburg* Tanács Urat Jaszsziba küldötte, a' részünkről esendő dolgoknak el-igazítására. (**)

Apróbb Tudósítások. — Azon *Pálfi* Regiment-jebéli Tábori Pap; kiről a' minapi Levelünkben ir-tunk vala, hogy *Sabátsnak* meg-vételében mindenüt a' fegyveres Nép előtt mégyen vala, és a' Sántzra való fel-lépésben *Második* *vala* edgy *Sz. Ferentz* Szerzetebéli *Bafilus Bosnyák* nevü Barát. Ezen ritka szívü Papnak különös dítséretet érdemlő tselekedetének 's érdemének emlékeztető jutalmául, a' Felséges Tsászárs edgy 20 arannyat nyomó emlékeztető arany pénzt ajándékoza; mely 1-ső Máj. a' Brigadéros által, a' G. *Pálfi* Sergebéli minden Tifzteknek jelenlétekben mellyéra fűggeszteték. Lám hogy a' jó szív és a' jóságos tselekedet, sem a' helyhez sem a' köntöshöz nintsen ragasztva! a' Klástromokból-is jó Férfiak jönnek-ki; az ilyeneknek pedig kár volna ott benn maradni. — Ugy iratik *Móldovából*, hogy az ide-való nagyobb Bojérok, sőt maga-is a' F. Tsászári óltalom alá már jóbágyi hittel ajánlottak légyen magokat; és véghetetlen Keresztények gyűltenek öfzve, a' Tatar rablásnak és a' Török kegyetlenségnek meg-boszfűllására; kik

F.

F. Császári szolgálatot vállalni önként m'dit keresnek. — Mártz. 8-dikán olyan hír érkezett vala Konstantinápolyba, hogy már Belgrád a' F. Császár kezében volna; mely véghetetlen lármát okozott vala; de szerentséjekre meg érkezék azon Tatar Kurir, ki edgy tarisznya Keresztény - sülel, és edgy lak Tiszt-fővel küldetett vala ide, és megvivé a' hírt, hogy még Belgrád a' Mahumedé volna; mellyen a' Nagy - Vezér, és egész Konstantinápoly ugy meg-örvendé; hogy ezen Kurirnak a' Nagy Vezér leg-ottan 1000 Tallért és edgy lakó jószágot ajándékoza. Az általa vitt fejek a' kapukra kiaggattatának a' közönséges nézésre. Ezen tudósító Levélben az iratik, hogy minden Europai Követek és fő Kereskedők el-fognak Konstantinápolyból menni; mert már a' Népnek dühöséget tovább ki nem állhatják. Leg-alább az igaz, hogy a' Spanyol és Nápolyi Követek útnak készülnek; mivel Konstantinápolyban csak ez a' név-is: *Keresztény*, elég ok moitt valakinek veszedelemben való forgására. —

Az Olasz-országban keresztül-jött tudósítások szerént Mártz. 6-dikja vala az a' nap, mellyen az első és második Török Hados-Sereg vitorlát ellenséges szelnek adá. Ez-után 11-től a' Pantanyusok fő Vezére indula a' Táborhoz; ezt követte a' Jantsárok fő Agája 40 ezer Jantsárral; ezt pedig 20-dikban a' Nagy Vezér az Drinápolynál öszve-gyűlt 160 ezerből álló Táborral, mellyen az Asiai Sergek-is be-foglaltának; de nem kevés nyughatatlanságot okozott a' Nagy Vezérnek azon Verleztéből jött hír, mely-szerént nem csak a' Skutari Bácsa, hanem a' Montenigrinuskák-is a' F. Császári Zárzókat ki-füg-gyezettek, és magokat egészen a' Császár alá adták a' Török ellen — sőt már sok tüzi-porral, fegyverrel és go lyóbilással meg-terhelertt hajók-is érkeztenek-meg a' Skutari Kikötő helybe. — A' Spanyol és az Auszriai Udvarok között nagy ell-gyezések vagynak munkában, és csak alig lehetni, hogy ezek által a' Közép-tengerre menő Hajós-sergek meg-akadályoz-tassanak.